

ES – SETTÂR

Settâr, örten, kapatan manalarına gelen bir ism-i ilâhîdir. Allah, Settâr'dır, Settâr-ul zünûb'dur. Yani günahları örten, setredendir. Tevvâb ism-i şerifi ile tevbeleri kabul eden, Afûv ism-i şerifi ile affeden, Gaffâr ism-i şerifi ile merhamet eden O Rahmân, Rahîm, çok merhametli Yüce Mevlâ Settâr ism-i şerifi ile de ayıp ve kusurları, dolayısıyla günahları örtüp setredeceğini bildirir.

Her ism-i şerifleri gibi bu ism-i şerifleri de hem kâinatta ve hem de insanlarda tecelli etmiş veya insanlar her esmâda olduğu gibi bu ism-i ilâhîden nasibini alabilecek istidadda yaratılmışlardır. Meselâ bu ism-i şerifi ile Allah kulların ayıp ve kusurlarını örtüyor, kul da diğer kulların ayıp ve kusurlarını örtebilir. Bunu yaptığı nisbette bu ism-i şerifin tecellisini üzerine çekmiş olur. Bu hususta ne nisbette güçlü ise, o nisbette yararlanır. Diğer bir yönü ise; Mevlâmız mahlûkatın cismini kendilerine has örtülerle örtmüştür. Meselâ insanın vücudunu deri ile örtmesi, meyveyi kabukla örtmesi, ağacı kabukla örtmesi, yumurtayı kabukla, kuşları tüylerle, diğer hayvanları çeşitli postlarla örtmesi vs. kâinatta Settâr tecellisinin çeşitleri çoktur.

Bu konunun diğer bir yönü ise, takva ve tesettür ile ilgili ayetlerde bildirilen setretme yani örtünme mevzuudur. Bir ayette mealen "Ey Âdemoğulları! Size ayıp yerlerinizi örtecek giysi, süslenecek elbise yarattık. Takva elbisesi... İşte o daha hayırlıdır. Bunlar Allah'ın ayetlerindedir. Belki düşünüp öğüt alırlar (diye onları indirdi)."¹ Buyrulmuştur ki; takva Allah korkusudur ve elbisenin cismi koruduğu gibi Allah korkusundan dolayı günahlardan sakınmak da ruhu, kalbi ve tüm azaları gûnahtan korur. Zâhir örtüye gelince Yüce Mevlâ'nın çok büyük bir nimet-i ilâhîsi olan örtünme ki, bu nimetin hakkına riayet etmek gerekir, aksi takdirde vebali büyük olur. Biz Müslümanlar olarak her meselede olduğu gibi bu hususta da arzularımıza göre bir şekil uygulayamayız. Hele hele kâfirden gelip nefislere mal edilen moda denilen felaketi hiç mi hiç tatbik edemeyiz. Nedir moda? Biz Müslümanların kendine has, İslâm'ın vakarını koruyacak, şehvet kamçılayıcı değil, vakar ve asalet aksettirici kıyafetler tercih etmemiz gerekir. Efendimiz (s.a.v) bir hadis-i şeriflerinde bir zaman geleceğini ve kadınların giyinik fakat çıplak olacağını, onların cennete giremeyecek hatta kokusunu bile duyamayacağını buyurur.² Bu ifadesiyle içini gösteren ince elbiselere ve de vücut hatlarını belli eden dar giysilere işaret buyurur. Acaba pantolonlar, dar ve mahrem yerine kadar yırtmaçlı etekler, tül gibi çoraplar nasıl Settâr ismi ile bağdaşır? Mevlâ emrediyor, "setret" diyor. Bu kıyafetlerin Allah'ın rızasına mı kâfirin modasına mı uygun olduğunu vicdanlara soralım.

Bir başka yönüyle ele alacak olursak, toprağa atılan her bir tohumun yine toprakla örtülmesi gerekiyor ki, istenen hâsılat elde edilsin. Evet, Settâr ism-i şerifinde pek çok hikmetler, maslahatlar bulunur ki ferasetle bakıldığında bu hikmetlerden kısmen de olsa Yüce Mevlâ'nın bu ism-i şerifi ile kullarına sunduğu lütf-u ilâhîsi anlaşılır. Settâr ism-i şerifinin madde ve mânâda rolü büyüktür. Bazı misallerle anlamaya çalışalım. Zahirde olan her şey genelde örtülüdür, insanda cismi örten derinin yeri ne kadar önemli ise, hayvanda cismi örten kürkün yeri o nisbette önemlidir. Nebatata baktığımızda da onların kabuklarla örtülmüş, adeta ambalajlanmış vaziyette olmalarının büyük önemi olduğunu görüyoruz. Karpuzdan buğdaya kadar bütün nebatatın kendine has örtülerle örtüldüğünü görüyoruz. Aynı zamanda burada Hafız ism-i şerifinin tecellisini de görmekteyiz; her türü, kendisine gereken en doğru örtülerle örten Rahman, Hafız ismiyle de korumuş oluyor. Bu iki ismin mevcudat üzerindeki rolü birbirini tamamlayıcı mahiyettedir denebilir.

Diğer bir yönü ise toprağın bağrına atılıp yine toprakla örtülen şeylerde görülüyor ki, duruma ve gereğine göre Settâr ism-i şerifi rol alıyor. Şöyle ki, bir ölü toprağa gömüldüğünde dışarıya zarar vermeyecek şekilde toprak onu bağrına basıp gereken muameleye tabi tutuyor ki, Settâr olan Mevlâ böylece bu hususta da onu setretmiş oluyor.

Başka bir yönden bakacak olursak; toprağın bağrına atılan bunca tohumlar belli bir süre orada kalıp bu süre içinde geçmeleri gereken gelişim sürecini tamamladıktan sonra O Settâr olan Yüce Allah, sanki kısmen kapalı olan kapıyı Fettâh ismi ile aralayıp o

¹ Araf:26

² Müslim

rüşeymin dışarı çıkmasını sağlıyor ve böylece o setrettiği rüşeymi, arzda yerini alıp takdir ettiği nimeti lutfetmesi için pek çok ism-i şeriflerinin tecellisine mazhar ederek kemâle erdiriyor. Onu başta insanlar olmak üzere pek çok canlıların menfaatlerine sunuyor. Bir ağacı birazcık tefekkürle temaşa edecek olsak, pek çok esmâ-i ilâhînin tecellilerine şahit olacağız. Tohumla başlayan ve cinsine göre kemâle ermiş bir rızıkla vazifesini ifa eden ağaç, ferasetle bakıp düşünen insana ibret dolu mesajlar sunar. Meselâ bir hurma çekirdeği; çok sert bir kabuğun bağına gizlenmiş tohumcuk toprağın bağına atılıyor ve Settâr ism-i şerifinin tecellisiyle evvela kabukta, sonra da toprakta setrediliyor ve aynı zamanda Hafîz ism-i şerifinin tecellisi ile de hifzediliyor. Yüce Yaratıcı Hayy ism-i şerifi ile tecelli ediyor ve o sert kabuğun içindeki sırlı tohumcuk hayat buluyor, canlanıyor. Cenab-ı Hak, Hâlık ism-i şerifinin tecellisiyle halk etmemeyi murad ettiği o tohumcuğa hayatiyet bahşediyor, Fettâh ismi ile yollar açıyor. Rezzâk ism-i şerifi ile rızıklandırıp, Rab ism-i şerifi ile büyütüp geliştiriyor. Musavvir ism-i şerifi ile tecelli edip, ona kendi cinsine has bir şekil veriyor, Kayyum ismi ile ayakta tutuyor. Kerîm olan Mevlâ bol bol ikramlarda bulunup kullarının rızık ve menfaatleri için onu meyvelerle donatıyor.

Pek çok hadisi ve nimet-i ilâhîyi benzeri tefekkürlerle değerlendirebiliriz. Bu tefekkürler, ibret dolu sırlı âlemden ferasetimiz nisbetinde ibretler alıp Yüce Yaratıcı'ya karşı sorumluluklarımızı bir nebze de olsa arttırmamıza sebep olur. Çekirdeğin içindeki sır hazinesi gibi insanın mizacına, fitratına konmuş nice gizli hazineler mevcuttur. Nasıl ki o çekirdek gereken ameliyeye tabi tutulunca Mevlâ'nın esmasının tecellilerine makes olup kemale ulaşıyorsa, beklenen hâsıl elde ediliyorsa, insanın mahiyetine derc edilmiş gizli tohumcuklar da tesbit edilip gereken muameleye tabi tutulduğunda şüphesiz biiznillah her biri bizim yararımıza birer çınar olacaklardır. İnsanın nefis çekirdeğinde gizlenmiş tohum misali pek çok hayırlar, güzellikler, sırlar, manevî mücevherler, nice kıymet biçilmez karakterler, istidadlar, faktörler vardır. İnsanda melekleri geride bırakacak yeteneklerin tohumları mevcuttur fakat bir sırdır, gizlidir, Settâr ism-i şerifi ile kısmen örtülüdür, Hafîz ismi ile de korunmaktadır. İnsana cüz'î iradesini kullanmak ve bu gizli hazineye vakıf olup inkişafına çalışmak düşer ki hurma örneğinde olduğu gibi Mevlâ, insanda setredilmiş o tohumcukları inkişaf ettirsin ve hurma çekirdeğinde olduğu gibi her bir tohumcuktan ayrı ayrı cennet hazineleri zuhur etsin.

Bundaki hikmet şudur; mademki Mevlâ kâinat kitabının okunmasını emrediyor, kâinatta her şey bizim hem maddi hem manevî yararımıza sunulmuş, öyleyse kula yaraşan olup biten bu muazzam olaylardan ders almaktır. Bir hadis-i şerifte "toprak gibi ol" derken Efendimiz (s.a.v) bu şifreli beyanları ile pek çok sırların inkişafına dikkati çekiyor. Demek istiyor ki; düşünen her akl-ı selim kul, kısmen de olsa topraktaki sırlarla kendisi arasındaki ilişkiyi kurar ve bu hikmetli beyandan dersler çıkarır, yeter ki şifreyi çözebilmek için aklını biraz zorlasın. Kul, Mevlâ'nın lutfettiği irade gücüyle gayret ettiğinde yine Mevlâ'nın takdir ettiği kadar Fettâh ism-i şerifi devreye girecek, o tılsımlı kapılar açılacak, o kapılardan giren akıl, idrak, Alîm ism-i şerifiyle buluşup hissesini alacak Allahu âlem. Biraz o kapıyı zorlayalım, inşallah birazcık olsun aralanır da ibret dolu sırlardan bir nebze olsun yararlanırsınız.

Evet, ölüleri ve tüm zararlı maddeleri toprağa gömünce bakıyoruz ki, bağına basıyor ve kendi içinde hazmediyor. Dışarıya en ufak bir kötü koku veya zarar verecek sızıntı dahi çıkmıyor. Efendimiz'in "toprak gibi ol" beyanını bu yönüyle de ele alacak olursak şöyle yorum yapmak isabetli olsa gerek: Nasıl ki toprak bunca ölüleri kâfir mümin demeden, hayvan leşi demeden veya pislik demeden atmadan içinde saklıyor ve etrafa hassaten insanlara zarar vermelerine engel olup bu yönüyle de cümle canlılara yardım ve lütufta bulunuyorsa, "Ey insan, toprağa bak da ibret al" diyor adeta, "senin de mayan toprak unsurundan müteşekkil, toprak gibi istidadın kuvvetli, işte istidadlarını geliştirirsen sendeki yeteneklerle sende cennet hazineleri yetişir. Cehenneme sebebiyet verecek o lâşeler gibi türlü türlü pislikler misali ahlak, karakter ve şeytani sıfatları; kalb, vicdan, akıl, idrak toprağında zararsız hale getirirsin. Cümle mezmum sıfatlarını, helal dairesi dışında olan tüm arzularını, huylarını varsa daha evvel işlediğin günahları, onlara da tevbe kezzabı dökerek hepsini kalp toprağına bir daha dışarıya çıkmamak üzere göm." Gün gelecek göreceksin ki onlar, cümlesi orada çürümüş, yok olmuş e o cennet hazineleri dediğimiz güzel vasıflara, değerli amellere, güzel vasıfların gelişip canlanması için adeta gıdaya dönüşmüş. Gübrenin toprakta bir ameliyeye tabi tutulup yararlı bitkilere gıda

olması ayet-i kerimede ki şu ifadeye misaldir: "Ancak tevbe eden, inanıp yararlı iş işleyenlerin, işte Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah bağışlar ve merhamet eder."³

Kalbi bir arza benzetecek olursak, kula düşen, bu arz toprağına ekilip hâsılat elde edilecek tohumları iyi tespit edip bol bol faydalı cennet tohumları ekmek, bu tohumların inkişafı ve semereli olması için gerekli sebeplere başvurmadır. Bu şekilde uyanık davranan bir kula Mevlâ şüphesiz ki esma-i ilâhisi ile tecelli edip inkişafını lutfedecektir. Efendimiz'in nurlu beyanlarından "dünya ahiretin tarlasıdır" buna açık bir delildir.

İkinci olarak da arz, nasıl ki yararlı şeyleri yüzüne çıkardığı halde zararlı şeylerin en ufak bir kötü kokusunu dahi sızdırmıyor hatta onu da yararlı hale getiriyorsa işte insan da dışarı çıktığında zararı olacak her sözü, günaha sebebiyet verecek arzuları, kul hakkına dolayısıyla insanların arasında pek çok günah ve huzursuzluğa sebebiyet verecek işleri, sözleri, kendi adına veya başkası adına saklanması icab eden meseleleri dışına hissettirmemelidir. Başa gelen sıkıntılar ve benzeri Allah'ın sır kalmasını murad ettiği şeyleri sineye çekmek, ifşa etmemek gerekir ki, işte "toprak gibi ol" ikazından bir nebzecek bir şeyler sezip Settâr isminin tecellisinden nasiplenmiş olalım.

Diğer bir yönü de şudur; Mevlâ yüzümüzün karasını yüzümüze vurmuyor, hep örtüyor, setrediyor. Biz imanlı kullarına da ayet-i kerimelerinde kusurları, ayıpları örtücü olmamızı öğütüyor. Biz de kıyamette Cenab-ı Hakk'ın bizim kusurlarımızı örtmemize vesile olmasını ümid ederek kulların kusurlarını örtmeliyiz. Allah Settâr'ul zünub'tur, ayıp ve kusurları örtendir. Öyle ise mümine düşen, örtülmesi gereken durumlarda daima örtücü olmalı ki, bu ism-i şerifin tecellisine mazhar olsun. Mahşerde Mevlâ'nın huzurunda, cümle enbiya, evliya, melekler ve tüm insanların önünde yüz kızartıcı amellerin ortaya dökülmemesi, o gün mahcup, perişan olmak için, o çirkin hayat tablomuzun rezil rüsva olacak filmimizin setredilmesi için Settâr ism-i şerifi ile irtibatımızın çok kuvvetli olması yani O'nun tecellisine mazhar olmamız gerekir ki, olumsuz yanlarımız setredilsin.

Bizler gereken sebeplere yapışırsak, diğer esma-i ilâhîde olduğu gibi bu ism-i ilâhînin de tecellisine Rabbimiz bizleri mazhar eder inşallah. Ümid ediyoruz, ukbada Settâr, Rahîm, Kerîm, Afüv, Vedûd, Râfi', Selâm gibi esmâ-i ilâhîsi ile tecelli edip korktuklarımızdan emin, umduklarımıza nail eyle.

Ya Rabbi kalbimizi hakikate aşına eyle. Lutfetmiş olduğun istidad ve yeteneklerimizi rızan istikametinde inkişaf ettirip esmâ-i ilâhî ile tecelli eylediğin bahtiyar kullarının zümresine dâhil eyle. Hak yolunun yolcuları kıl, Hak yolda ilerlememize engel teşkil eden zahir batın bütün manileri aradan kaldır, sırların inkişafını nasip eyle. Kalb toprağına gömülmesi, örtülmesi gereken olumsuzlukları da kalbimize gömüp dışarı sızmasını lutfeyle ve o zararların yarara dönüşmesini ihsan eyleyip "seyyatlarını haseneye dönüştürürüz" tebşirine mazhar olanlardan eyle. Âmin. Bihürmet-i seyyid'il mürselin velhamdülillahi Rabbi'l âlemin.

³ Furkan:74